

D. SAMHÄLLET

- I. By och gård. (Byn och gården som sociala enheter, i övrigt se A III).
1. Byliv och byorganisation i allmänhet.
 2. Byalaget. D I:19c,15.
 - a. Indelning.
 - b. Byordning. Jfr D I:15-18; D II:A4b; D III:1c; D V:5g.
 - c. Ålderman. Jfr D I:19c; D V:4h.
 - Budkavle.
 - Horn.
 - Klocka.
 - Låda.
 - Räkenskaper.
 - Karta.
 - Stav.
 - Stock m.m.
 - d. Bystämman. Jfr D I:19,a,13c,7c.
 - e. Fiskehamnarna speciellt. Jfr B III:5b.
 - f. Kyrkbåtslag. Jfr D I:7g; D V:4a.
 - g. Bär-, gräv-, och ringarlag. Jfr E II:8Ba.
 - h. Bjudlag. Jfr D I:15,19.
 3. Förtroenden och uppdrag. Jfr D I:2c,15,2h.
 4. Personer och yrken.
 - a. Hantverkare i byn. Jfr B VIII:7,9,1,7b,7d; D III.
 - b. Personer med visst arbetsuppdrag. Jfr B IV:1e, 1f, 2c, 1d; D III:3b.
 - Hästflåare och sockenlappar. Jfr B IX:5d; D IV.
 - Rackare. Allmänt.
 - Andra byns tjänare. Jfr B IV:1e,1f,2c.
 - c. Vissa yrken.
 - d. Vissa färdigheter. (Vattenletare)
 - e. Vakthållning.
 5. Egendom och ägoförhållanden.
 - a. Allmänna uppgifter.
 - b. Gård och hemman. Jfr D III:+; A V:1; E II:H7.
 - Benämningar.
 - Förvärv av jord. Jfr A V:1; B V:6f.
 - Avyttring.
 - Delning, utlösning.
 - Födoråd, undantag. Jfr D I:19c; E II:5 Da.
 - Släktgårdar. E II:H7.
 - Bomärken.
 - Gårdshandlingar.
 - Flyttning. Jfr D I:19e,13; I III:2e; I X:B2d; D III:3+.
 - c. Jakträtt. Jfr B II:4.
 - d. Vattenrätt. Jfr B III:5a.
 - e. Arv och arvsrätt.
 - f. Skuldförhållanden.
 - g. Fattiga. Jfr D III:1a,1c; D V:5e.
 6. Delning och skifte.
 - a. Av jord
 - b. Övrigt.
 7. Egendomsgemenskap. Jfr A III:d; B IV:1e,1f.
 - a. Allmänning. Jfr A III:d; B IV:1e,1f.
 - Ängsmark, mad, hed.
 - Skogsmark, utmark.
 - Lertag, grustag, mägergrav.
 - Stenbrott.
 - Strand, tång m.m.

- Övrigt.
- b.Jord, skiftesvis brukad.
c.Samlingsplatser. Jfr D I:2d.
d.Byggnader. Jfr B V:9b.
e.Djur. Jfr B IV:2b.
f.Redskap. Jfr B V:5; B IX:8b.
g.Kyrkbåtar. D I:2f.
8. Grannar. Jfr E II:8Aa, 8Ae,8Ba; D IV:8; E I:B.
a.Grannhjälp. Jfr E II:6E.
b.Övriga förhållanden. Jfr B IX:9+,11+f,5+h; D IV:8;
H III:C6d.
c.Tidningar.
9. Jordnatur.
a.Skatte, frälse, krono. Jfr D XI.
b.Lapps katteland. Jfr R II:3h.
c.Arrende. Jfr H III:C5.
10. Bebyggelseformer. Jfr A I:1.
11. Herrgården. Jfr H III:C5; E II:5Db.
a.Ägaren. Hovgården.
b.Inspektorer, rättare, kuskar, innetjänare m.fl.
c.Åbor.
d.Hoveribönder.
e.Torpare, husmän.
f.Statare.
12. Arbetsliv.
a.Arbeitslivet i allmänhet. Jfr B VIII:8a, 1; E II:5Ck;
H II:4,2,3.
b.Benämningar.
c.Arbeitsorganisation. Jfr B III:5b; B V:1,8b; E II:5Cc.
I byn och gården. Jfr B IX:5a,12; B III:1
Inom familjen. B VIII:1,8b; B II:11.
d.Säsongsarbete på främmande ort. Jfr B VI:10; A II:3e.
e.Lösarbete. Jfr A II:3e.
13. Arbetsgemenskap. Jfr B V:10b,+11b,6d,8,9; (Kålrötter).
a.Särskilda arbeten. Jfr A V:2; B V:5,6d,8,9; B
VIII:2+g; B IV:5.
Husbygge. Jfr B VIII:2+g.
Jordbruksarbeten.
Övriga.
b.Fiskar- och jägarlag. Jfr B II & III; B VIII:8b
(Lin och hampa).
c.Arbeitsgängen. Jfr B VIII:+13,2d;2b; B V:+4a,5,6d,+7d,
+8c,+11a,+11b; B VI:8,9,16+; B IX:4f,14e,16+; D I:
2d,5b,5e,19b; E II:5Cc.
Allmänna uppgifter. Jfr D I:19a.
Vid husliga arbeten. Jfr D V:5e.
Vid slöjd och handarbeten. Jfr B VIII:8a; E II:5Ck.
Vid jordbruksarbeten. Jfr B V:7d; E II:5Cc.
Köröl. Jfr B VIII:+2g.
Övriga. Jfr D I:5b.
Skämt under arbetsgemenskapen.
14. Dagsverken, arbetsutbyte och hälftenbruk.
Jfr B V:6d,8b,10b.
a.Dagsverksarbeten.
b.Arbeitsutbyte och bytesarbete. Jfr B V:6b,9a,8b;
B VIII:2d,8+a.
c.Hälftenbruk.
d.Lottkreatur.
15. Väghållning. C I:1a; D I:2, 2h.
16. Syn.
a.Brandsyn.

- b. Hågnadssyn. Jfr D I:19c.
17. Brandväsen. Jfr D I:16a.
18. Uppbåd.
a. Allmänna uppgifter.
b. Skallgång.
19. Fester och gillen. Jfr B V:8b; B IX:14e; C I:2a; D IV:9; E II:5C1; D VII:7.
a. Allmänna uppgifter. Jfr D I:2d,13c.
b. Fester vid årshögtider. Jfr H III; B II:+8; B III:+9.
c. Bygillen. Jfr B IX:10+a; D L:5c, 16b.
 Åldermansgillen. Jfr D I:2c, 16, 16a; B V:11a+; B IX:10+a.
 Synegillen.
 Orne- och tjuragillen.
 Övriga bygillen. Jfr D I:5; E II:Da, Dc.
d. Gårdsgillen. Jfr B II:8,+9; B III:+9.
 Inomhusliga arbetsgillen.
 Utomhusliga arbetsgillen. (jakt, fiske, jordbruk m.m.). Se resp. näringsgren!
 Slöjd- och handarbetsgillen.
 Vedgillen.
 Byggegillen. Jfr B VIII:2+g.
 Övriga gårdsgillen. Jfr E II:5Dc; D I:19d.
e. Grupp-gillen. Personliga gillen. Jfr E II:5C1, 5da.
 Flyttning-gillen. Jfr D I:5b. E II:6Gt.
 Ungdomsgillen. Jfr E II:5Cj-1.
 Initiationsgillen. Jfr B II:+8; B III:+9; E II:5Ch, 6Gk, 5C.
 Familjefester. Jfr E II (passim).
 Övriga hithörande gillen. Jfr E II:5Dc; D V:4d.
20. Nöjeslivet. Jfr D VII:6; D VII:7.

II.

Dräktskick. Jfr B V:+8b,8b.

Klädsel

A. Allmogedrätt.

-
1. Allmänna uppgifter. Jfr B V:6d, 8b,9a; B VIII:8; B IX:6b.
2. Barndräkter. Jfr B IX:6b; E II:4d.
a. Spädbarn.
b. Äldre barn.
- 3 Konfirmationsdrätt. Intiationsdrätt.
4. Vuxnas drätt.
a. Arbetsdrätt.
 Manlig.
 Kvinnlig.
b. Högtidsdrätt. Jfr D V:4a-c; D I:2b; E II:4e,f, 6C, 6Gc.
 Manlig.
 Kvinnlig.
c. Drätt efter civilstånd. Jfr E II:6Gk; D II:A5d, A8 (gift, ogift, änkestånd).
d. Sorgdrätt. Jfr E II:8
e. Likklädsel. Jfr E II:8Ac.
f. Yrkesdräkter.
5. Särskilda plagg. Jfr B IV:ie; B V:+7b; B VIII:8c; E II:6b,6Gn,6Bg.
a. Lintyg och skjorter.
b. Skodon och strumpor. Jfr B VIII:6c; B IX:5f,6b,7c.
c. Livplagg.
d. Huvudbonad. Jfr D II:A8.

- e. Skinnkläder. m.m. Jfr B IX:6b.
- f. Övriga plagg.
- g. Tatuering.
- 6. Smycken. Jfr E II:8.
- a. Kryddkvastar.
- 7. Utmärkelsetecken. Jfr D III:3c.
- 8. Skamtecken. Jfr D II:A5d.
- 9. Ans av hår och skägg. Jfr E I:A2a; E II:4e.
- B. Högrestandsdräkt.

.....

- 1. Kläder.
- 2. Smycken.
- 3. Utmärkelsetecken. Jfr D III:3c.
- + Folklore. Jfr I X:A7; B V:+4b,+11a,+11c; E I:A2a; E II:4f; G XI; G X:F2; E II; I III:2e,4; I X:B10a, B2d; I XIII:1c; I IV:2; I IX:1o; I VI:Blh; Blk.
- a. Förbud och föreskrifter. Jfr B VIII:+8d; D III:1a.
- b. Nya kläder. Jfr I III:2g; H III:C6b; I XII:+3j.
- Samhällsklasser. Jfr D I:4a.

III.

- 1. Förmögenhetsklasser.
- a. Fattigdom och rikedom i allmänhet. Jfr B IX:14+b; D I:5g; I X:B4c; E II:4d,4e,5Bc,6Gp; I VIII:2Da; I VIII:2Da; I VI:B11, Blh; I VIII:2Aa; I IV:B2; F IV:B15, I IV:B2p; I IX:2a; I X:B3e,B4a,9; E II:8Be; D II:+a.
- b. Besuttenhet.
- c. Obesuttna klasser. Jfr D I:5g.
Torpare. Jfr H III:C5.
Bäckstugusittare.
Arbetare.
Tiggare. Jfr H III:6d; A II:3e; (landstryk.).
D I:2b; I VIII:2Bb; B IX:2+; I X:B10b.
- 2. Ståndspersoner.
- 3. Tjänstefolk och arbetare. Jfr D IV:6c; D III:3½.
- a. Allmänna uppgifter. Jfr D IV:6c; D I:14d.
- d. Arbete, lön, ledighet, flyttning. Jfr D I:4b; H III:C14.
- c. Särskilda förmåner. Jfr H III:C6d,k,j,m,x.
D II:B3; E II:5Cc.
.....
+ Folklore rörande tjänsteförhållanden. Jfr D I:5b; D V:+g.
- a. Trivsel och lycka på ny plats. Jfr B IV:+2b; I III:2e.
- b. Flyttningsdanser. Jfr E II:5Cj,C1; H III:C1.
- c. Övrigt. Jfr I X:B 3e.
- d. Talesätt, memorat.
- 3½. Skråväsen och hantverkare. Jfr B VIII; D III:3.
Ljusinbrinningsfest
- 4. Inbördes förhållanden mellan samhällsklasserna.
Jfr. A II:3d; B VII:+4a; D IV:5,9; D V:2a; E II:6Af, 5Cf,6Ga; D XII:2.
- a. Allmänna uppgifter.
- b. Husbönder och tjänare.
- c. Godsägare och arrendatorer.
- d. Arbetsgivare och arbetare.
Lockout.
Strejk.
Fackföreningar.
Övrigt.
- e. Andra förhållanden.

IV.

Umgängesformer.

1. Namnskick. Jfr E II:7h.
2. Tilltal, titlar och hälsningar.
 - a. Tilltal och titlar. Jfr D IV:6.
 - b. Hälsning. Jfr I XII:1.
3. Gester. Jfr I X:A1.
4. Hån, nid, gnabb, vänskap och ovänskap. Jfr D IV:5.
 - a. Allmänna uttryck för ovilja.
 - b. Retas och kivas. Jfr B V:+8c.
 - c. Vänskap och ovänskap.
 - d. Slagsmål och envig. Jfr A II:3d (Bystrider);
B VIII:8+c; I X:A3.
 - e. Tillmälen. Jfr A II:2c; B VII:+4a.
 - f. Öknamn. Jfr A II:2c; E II:H7h.
 - g. Härmsningar. Jfr A II:3; L II:2.
 - h. Lögner.
5. Rangordning. Jfr D IV:9,4; D V:2a; E II:6G, 8B,8.
6. Inom familjen. Jfr D V:4a (kyrkof. i allm.) D IV:2a;
E II:H7.
 - a. Makar. Jfr D V:4a; E II:6Gp,H7g.
 - b. Barn och föräldrar. Jfr E II:5Bf, 5B.
 - c. Husbönder och tjänare. Jfr D III:3.
7. Bordsseder. Jfr B IX:14d; D IV:9; E II:H7.
8. Traktering. Jfr B IX:15b,11+f,13+,9+,4+c,5+h;
D I:8,8b; H III:C6v.
9. Gästabud. Jfr D I:19; B IX:14c; D IV:4,5,7; H III:
C6v; E II:6Ga,5Da.
 - a. Allmänna uppgifter. Jfr A IV:7c.
 - b. Inbjudning, bjudlag. Jfr E II:5C1,6Gc,8Bf,6Ga,c.
 - c. Gästabud. E II:5Da; E II:6Ga-6Gc.
Förning.
 - d. Dryckesseder vid gästabud. Jfr B IX:15b; E II:4e;
E II:6G1,8Bf.
 - e. Värdfolk och gäster.
 - f. Tro, talesätt o.d. rörande gästabud.
+ Folklore. Jfr B V:4b; B IX:14+d; H III:C6m;
.....
I VI:B1j,11; I IX:2a.
10. Krog och krogliv. Jfr B IX:15b,14e, (vid helg osv.)
D VII:6b.
11. Resor. Jfr C I:2,2a; B IX:15b; I VI:B11; I XII:1;
B IX:16b.
12. Uppträdande i övrigt.

V.

Socken och kyrka.

1. Ämbete, tjänst och förtroendeuppdrag. Jfr B IX:15b.
 - a. Präst. Jfr D V:6b,+f.
 - b. Övriga tjänster och förtroendeuppdrag.
Jfr B V:5d.
2. Byggnader och platser.
 - a. Kyrkan. Jfr D IV:4.
Allmänna uppgifter. Jfr H III:C6r.
Kyrkoinventarier. Jfr D V:4h,2c (kyrkoklocka)
Bänkindelning. Jfr D IV:5
Ljus. Jfr B IX:3c.
 - b. Kapell, korumhus. Jfr A III:4.
 - c. Kyrkklockorna. Jfr D V:2a,4b Kyrkinvent.
Kyrkklockor.
Klockstapel.
Ringning, klämtning, kimning. Jfr E II:8Ba, 6Gi.
 - d. Kyrkogård. Jfr E II:8bj.
 - e. Kyrkstallar.

- f. Sockenstuga.
- g. Prästgård och klockaregård.
- h. Skolhus.
- i. Tiondebod, sockenmagasin. Jfr D V:5e,5f,5g.
- 3. Gemenskap. Jfr D V:5.
- 4. Församlingsliv.
 - a. Kyrkhelg och kyrkstad. Jfr D II:A4b.
Kyrkfärd i allmänhet. Jfr D I:2; D IV:6a.
Kyrkhelg. E II:5Cj,6B,b; H III:Cl.a.
Kyrkstad.
 - b. Gudstjänst. Jfr D II:A4b; E II:8Ba.
Ringning. Jfr D V:2c.
Församlingen i kyrkan. Jfr B IX:15b.
Nattvardsgång.
Kyrkliga förrättningar i övrigt. Jfr E II:8Bi.
 - c. Skriftläsning och konfirmation. Jfr D II:A4b;
E II:5Cc.
 - d. Husförhör. Jfr D V:5a.
 - e. Lekmannaverksamhet. D V:4g.
Byaböner. Jfr H III:C6r.
Övrig verksamhet. Jfr E II:8Bb,4e.
 - f. Religiositet. Jfr B IX:14+a; E I:B8; C I:3+b.
Allmänna uppgifter.
Söndagens helgd.
Irreligiositet.
 - g. Religiösa rörelser. Jfr D V:4e.
 - h. Offer. Donationer. D I:2c; D V:2a,+b,5g; K III:5s;
E II:6g,6Gn.
 - i. Uppfostran. Jfr D IX; E II:5Bf.
Skolgång. Jfr D IX.
Söndagsskola.
Uppfostran i övrigt. E II:5 Bf.
- 5. Administration. Jfr D XII:2; D V:3.
 - a. Indelning. Jfr D V:4d,5; D XII:2; K VI:II.
 - b. Stämman. Jfr D XI 5.
 - c. Gemensamma arbeten och uppdrag.
 - d. Övriga skyldigheter och onera. Jfr D V:1b.
 - e. Löner och tionde. Jfr B VII:+4a; D I:5g,13c; D V:2i;
D XI:5.
 - f. Lån av socken och kyrka. Jfr D V:2i.
 - g. Fattigvård. Jfr D V:5a,4h,2i; E II:6Gn; D XI:2a;
D I:2b.
 - h. Barnavård.
 - i. Sjukvård (offentlig). Jfr G VIII:5a.
 - j. Övrig socialvård.
- 6. Kyrkotukt. Jfr E II:1d,6Ga.
 - a. Prästens makt och myndighet.
 - b. Kyrkostraff. Jfr E II:6Gf.
 - c. Kyrkotukt i övrigt. Jfr E II:6Ga, 4f; J II:F; K
III:5; B III:+10.
 - + Folklore. Jfr K III: J IX:1.
.....
 - a. Historiska och mytologiska sägner. Jfr K III;J IX:1.
 - b. Kyrkan och kyrkklockorna. Jfr E II:4b,8Aj, 8Fg,h;
F II:6,8; G VIII:4a; G V:1; G IV:3a; D V:4h; I IX:1f;
I VIII:2Da; I XI:1a; I X:B4c; I IX:1d, a; J II:F3b;
I III:2e.
Kyrktuppen.
 - c. Kyrkogården. Jfr I IX:1f; E II:8Bj,8D.
Tro om blommor på gravar.
 - d. Heliga ting. Jfr B II:+4c; B III:6d; G VIII:4a;

- I IX:1f,1b,Bld,B10a.
- e.Kyrkliga förrättningar. Jfr E II:4e,4f; I VIII:2Cf;
I IX:1f; I X:B10a,B9; I XII:+3b,+1,3h; B II:+4c;
J II:F3b.
- f.Prästen. Jfr I VIII:2,b,e; J II:F3b; K VI:6; E II:
8Fg,8Fh.
- g.Söndagen. Jfr H II:6b; I VIII:2; D III:3+.
- h.Sabbatsbrott. Jfr J XI:1b; B IX:13+; B II:+10;
B III:12; E II:8Aa.
- VI. Härad och tingslag. Jfr D I:4b.
- VII. Stad och köping. Jfr A VII.
- 1.Förvaltning (drätsel).
- 2.Bebyggelse och invånare.
Stadsoriginal
- 3.Ordningsmakt. Jfr D X:B4fx.
- a.Polis.
- b.Väktare.
- 4.Brandyäsen. Jfr D I:16a; D I:17.
Eldsvådor.
- 5.Föreningsliv och politisk verksamhet.
- 6.Fest- och nöjesliv. Jfr D I:20.
- a.Fester och minneshögtider etc. av offentlig eller
halvoffentlig karaktär (å Tosia bonnadan).
- b.Restaurangliv. Jfr D IV:10.
- c.Offentlig dans.
- d.Cirkus och tivoli. Komedianter.
- e.Konsert. Musikanter.
- f.Teater.
- g.Biograf.
- 7.Sällskapsliv. Jfr D I:19; D I:20.
- a.Slädpartier.
- b.Utflykter. Jfr H IX.
- c.Promenadplatser.
- 8.Sommarnöje.
- VIII. Länet och staten.
- IX. Undervisningsväsen. Jfr D V:4i.
- 1.Barnskola och skolgång. Jfr K VI:11:5Bf,5Bg; H II:C4:
D V:1,1b.
Livet i skolan.
Undervisare.
- 2.Andra skolor och undervisningsanstalter.
- X. Rättsväsen.
- A.Brott och brottsling. Jfr J I; J I:El.
- 1.Brottsling i allmänhet. Jfr E II:8.
- 2.Mord och dråp.
- a.Prästmordet.
- b.Sägner och berättelser i övrigt. Jfr I X:B3d.
- c.Rånmord av krämare.
- 3.Tjuveri.
- 4.Röveri.
- a.Den bortrövade flickan. Jfr B IV:21; M VI:13.
- b.Sägner och berättelser i övrigt.
- 5.Övriga brott.
- 6.Rymlingar.
- B.Rättsutövning.
- 1.Lagregler.
- 2.Folklig rättsutövning. Jfr B VII:+6.
- 3.Kyrklig rättsutövning. Jfr D V:6.
- 4.Statlig rättsutövning.
- a.Domare och nämnd.
- b.Länsman och rättstjänare.

- c. Brottslings uppspårande och åtal.
- d. Häkte och fängelse. Fångtransport.
- e. Tingsplatser. Jfr A VIII:1 (Tingshus).
- f. Häradsrätt och process.
 - Processer i allmänhet.
 - Edgång, vittnesmål.
 - Rättegång.
 - Trolldomsprocesser.
- x. Utslag. Jfr I VIII:2Bc.
- f. Magistrat och rådhusrätt. Jfr D VII:3.
- g. Straff. Jfr E II:1d.
 - Avrättning.
 - Andra straff.
- h. Avrättningsplatser. Spöplatser.
- i. Straffredskap.
- j. Skarprättare.
- C. Egendomsförhållanden. Jfr D I:5.
- + Folklore. Sägner och berättelser. Jfr avd. A-C.
 -
 - B IV:+3b; G XI:a,b,2e; G VIII:4a; G V:2e; I VI:B3; V:7; I X:B3d; I II:F3b; I X:B2f; I IX:1f,1g; I XI:1c.

XI.

- Skatteväsen.
- 1. Skattläggning och jordebok.
- 2. Uppbörd och indrivning.
 - a. Skattepersedlarna. Jfr D V:5g.
 - b. Övrigt.
- 3. Särskilda skatter. Jfr D V:5d,e.
- 4. Skjutsning och gästning.
- 5. Dagsverken. Jfr D V:5b,5e.

XII.

- Militärväsen. Jfr B VIII:2g.
- 1. Rusthåll och ryttare.
- 2. Rote, knekt och båtsman. Jfr D V:5a; D III:4.
- 3. Beväring.
- 4. Livet på lägerplatserna.
- 5. Fredstidskommendering.
- 6. Krigstjänst.
- + Folklore rörande militärväsen. Sägner och
 -
 - berättelser. Jfr avd. 1-6. I VIII:2Aa; 2Dd; I V:4b; B II:14+3.